

Sygn. akt. VI U 202/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2017 r

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Małgorzata Kryńska Mozolewska

Protokolant: Marzena Szablewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 02 lutego 2017 r w Warszawie

sprawy z odwołania: I. T. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. dnia (...)r., znak: (...)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)w W.

o zapłatę odsetek

oddala odwołanie

Sygn. akt VI U 202/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. decyzją z dnia (...)r odmówił I. T. (1) prawa do wypłaty odsetek za zwłokę w wypłacie zasiłku macierzyńskiego przysługującego za okres od 5 września 2014 r do 3 września 2015 r. Organ rentowy w uzasadnieniu swojej decyzji podnosił, że I. T. (1) złożyła wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres od 5 września 2014 r do 3 września 2015 r z tytułu zatrudnienia w (...). Decyzją z dnia (...)r Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. odmówił wnioskodawczyni prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 5 września 2014 r do 3 września 2015 r. Od powyższej decyzji złożone zostało odwołanie do sądu. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10.09.2015 r zmienił decyzję z dnia 25 września 2014 r ustalając, iż I. T. (1) podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w (...)sp z o. o z siedzibą w W. od dnia 01.01.2014 r Organ rentowy podkreślał, że Sąd prowadził postępowanie i dokonał ustaleń faktycznych w oparciu o dowody nieznanne organowi rentowemu w dniu wydania decyzji z dnia (...)r. Wyrok uprawomocnił się z dniem 24 października 2015 r i wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dnia 10 września 2015 r. Wypłata zasiłku macierzyńskiego za okres od 5 września 2014 r do 3 września 2015 r została dokonana w dniu 23 listopada 2015 r a więc w opinii organu rentowego w terminie.

W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawczyni wносиła o przyznanie prawa do odsetek ustawowych od wypłaconego z opóźnieniem zasiłku macierzyńskiego. Zdaniem wnioskodawczyni decyzja organu rentowego jest niesłuszna i nietrafna oraz dokonana z naruszeniem przepisów prawa. Wnioskodawczyni twierdziła, że w jej przypadku nie ujawniła się żadna okoliczność wskazująca na brak odpowiedzialności ZUS za opóźnioną wypłatę świadczeń. Decyzja o pozbawieniu jej terminowej wypłaty zasiłku macierzyńskiego była niczym nieuzasadniona. Zdaniem wnioskodawczyni ZUS ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu i wypłacie świadczenia chorobowego i zobowiązany jest do wypłaty odsetek. W ocenie odwołującej organ rentowy w trybie art. 180 kpa mógł przeprowadzić rozprawę administracyjną, na której powinien przesłuchać stronę, pracodawcę. W ocenie dowodzącej ZUS dysponuje

odpowiednimi środkami oraz może w ramach procedury administracyjnej wszelkie kwestie rozpatrzyć i wszystkie dowody przeprowadzić - nie musząc czekać na orzeczenie sądowe.

Strona pozwana w udzielonej odpowiedzi na odwołanie wniosła o jego oddalenie, jako niezasadne, gdyż wypłata macierzyńskiego nastąpiła na mocy wyroku sądu. Organ rentowy dokonał wypłaty zasiłku w ciągu 30 dni od daty wpływu ostatniego dokumentu jakim był wyrok Sądu Okręgowego zgodnie z art.64 ust.1 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Sąd ustalił, co następuje:

I. T. (1) poprzez płatnika (...) złożyła w dniu 28 marca 2014 wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego w związku z urodzeniem dziecka.

W dniu 7 kwietnia 2014 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. Wydział Zasiłków zwrócił się do ZUS Inspektorat w W. -W. w W. o zajęcie stanowiska w sprawie podlegania ubezpieczeniom społecznym i podstawy wymiaru składek ze względu na krótki okres ubezpieczenia i wysokość podstawy wymiaru składek, co w ocenie organu rentowego nosiło znamiona wyłudzenia świadczenia z ubezpieczenia społecznego. W dniu 25 lipca 2014 r ZUS Inspektorat W. -W. w W. wydał zawiadomienie o wszczęciu postępowania z urzędu, które zostało doręczone pracodawcy i odwołującej się. W powyższym piśmie organ rentowy zwracał się m.in o dostarczenie w ciągu 7 dni od otrzymania korespondencji umowy o pracę, potwierdzonych za zgodność z oryginałem akt osobowych ubezpieczonej, dowodów mogących potwierdzić fakt świadczenia pracy dowodów wypłaty przyznanego wynagrodzenia, odprowadzania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy od przyznanego wynagrodzenia. W odpowiedzi na powyższe zawiadomienie pracodawca złożył wniosek o przedłużenie terminu do złożenia wyjaśnień w związku z wyjazdem służbowym, a następnie w dniach 19.08.2014 r, 25.08.2014r, 08.09.2014 r pracodawca składał kolejne wnioski o przedłużenie terminu do złożenia wyjaśnień ze względu na stan zdrowia. Odwołująca i pracodawca zostali zobowiązani do złożenia wyjaśnień zgodnie z pytaniami zawartymi w zawiadomieniu. Zakład pracy przesłał dokumenty dotyczące przebiegu zatrudnienia I. T. (1) w dniu 8 września 2014 r. zaś I. T. (1) nie odpowiedziała na pismo z dnia 25 lipca 2014 r, które odebrała w dniu 4 sierpnia 2014 r. Dopiero w dniu 16 września 2014 prezes zarządu W. Ł. poinformowała drogą mailową iż dokumenty dotyczące pracownika zostały przesłane drogą pocztową. Do dnia wydania decyzji żadne dokumenty nie wpłynęły i żadna ze stron nie zajęła stanowiska w sprawie.

Decyzją z dnia (...)r Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. Inspektorat W.-W. wydał decyzję w której stwierdził, że I. T. (1) nie podlega ubezpieczeniom społecznym pracowników z tytułu zatrudnienia w (...)

Od powyższej decyzji odwołała się I. T. (2) oraz (...)dołączając w szczególności: umowę o pracę z dnia 30 grudnia 2013 r i 31 stycznia 2014 r, zakres obowiązków pracownika, zaświadczenie lekarza medycyny pracy, zaświadczenie o odbytym szkoleniu w zakresie BHP, listę obecności, oraz wniosek o przesłuchanie świadków (nie wskazując ich z imienia i nazwiska)

W trakcie postępowania sądowego w sprawie o sygn. XIV U 5038/14 Sąd Okręgowy w Warszawie przeprowadził postępowanie dowodowe w ramach którego dopuścił dowód z przesłuchania J. R. i P. G., I. T. (1) oraz świadków: R. Ż. (zgłoszonego przez pełnomocnika odwołującej w dniu rozprawy 22.04.2015 r) i S. L., H. M., Z. M. (pismo z dnia 5.03.2014 r sygn. akt XIV 5039/14).

Na rozprawie w dniu 19.06.2015 r pełnomocnik odwołującej złożył dokumentację medyczną dotyczącą ciąży odwołującej. Sąd dopuścił również dowód z opinii biegłego ginekologa na okoliczność czy odwołująca I. T. (1) była zdolna do pracy od dnia 01.01.2014 r.

W wyroku z dnia 10 września 2015 r Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że I. T. (1) podlega ubezpieczeniom społecznym pracowników zatrudnionych w (...) w W. od dnia 1 stycznia 2014 roku. Wyrok wraz z uzasadnieniem został doręczony pozwanemu Zakładowi Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 8 października 2015 r, zaś pełnomocnikowi odwołującej 9 października 2015 r, Od wyroku Sądu Okręgowego żadna ze stron nie wniosła apelacji. Wyrok uprawomocnił się w dniu 23 października 2015 r.

Dowód: akta SO sygn. XIV 5038/14 i sygn. XIV 5039/14;

Wypłaty zasiłki macierzyńskiego za okres od 05.09.2014 r do 03.09.2015 r dokonano w dniu 23 .11.2015 r. Organ rentowy w dniu 8.12.2015 r uchylił decyzje z dnia 10.10.2014 r i z dnia 3.11.2015 r i przyznał odwołującej prawo do zasiłku chorobowego za okres od 09.03.2014 r do 04.09.2014 r i prawo do zasiłku macierzyńskiego od 05.09.2014 r do 03.09.2015 r.

bezsporne, a nadto akta o sygn. VI U 548/14 k.59

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)w W. decyzją z dnia(...)r odmówił prawa do wypłaty odsetek za zwłokę w wypłacie zasiłku macierzyńskiego przysługującego za okres od 5 września 2014 r do 3 września 2015 r. Organ rentowy w uzasadnieniu decyzji podnosił, że I. T. (1) złożyła wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres od 5 września 2014 r do 3 września 2015 r z tytułu zatrudnienia w (...)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 64 ust.1 ustawy z 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – Dz.U.z 2014r., poz. 159, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zasiłki chorobowe i macierzyńskie wypłaca na bieżąco, po stwierdzeniu uprawnień. Zasiłki te wypłaca się jednak nie później niż w ciągu 30 dni od daty złożenia dokumentów niezbędnych do stwierdzenia uprawnień do zasiłków. Jeżeli płatnik składek nie wypłacił zasiłku w terminie, o którym mowa w ust. 1, jest on zobowiązany do wypłaty odsetek od tego zasiłku w wysokości i na zasadach określonych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych (art.64 ust.2 cyt. ustawy). Na podstawie art. 85 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych – Dz. U. z 2013r., poz.1442, jeżeli Zakład w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych nie ustalił prawa do świadczeń lub nie wypłacił tego świadczenia, jest zobowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Stosownie do powołanych przepisów odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia przysługują tylko w sytuacji, gdy opóźnienie to nastąpiło z winy ZUS. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego organ rentowy ponosi winę za opóźnienie tylko w sytuacji, gdy dysponując wszystkimi niezbędnymi dowodami pozwalającymi na wypłatę świadczenia, tego świadczenia nie wypłacił. W niniejszej sprawie sąd rozpoznając sprawę o odsetki badał czy w trakcie postępowania przed organem rentowym - przez wydaniem decyzji oraz w trakcie postępowania sądowego toczącego się na skutek odwołania od decyzji odmawiającej objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu zatrudnienia przeprowadzone zostały dodatkowe dowody dające podstawę do zmiany decyzji, czy też sąd oparł się na dokładnie tych samych dowodach, które zebrał organ rentowy.

W niniejszej sprawie Sąd, po przeprowadzeniu dowodu z akt o sygn. XIV U 5038/14 i akt rentowych dotyczących objęcia ubezpieczeniami społecznymi uznał, że ustalenie czy wnioskodawczyni zawarła umowę o pracę i faktycznie świadczyła pracę, a w konsekwencji czy spełnił przesłanki do objęcia ubezpieczeniem i nabyła uprawnienia do zasiłku nie była oczywista. Odpowiednie dowody potwierdzające ten fakt zostały zgromadzone dopiero w postępowaniu sądowym zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 10 września 2015 r

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2014r., IIUK 40/14). W tym ostatnim wypadku chodzi o sytuację, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005/10/147).

Organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie tylko w sytuacji, gdy mając dostęp do wszystkich niezbędnych dowodów pozwalających na przyznanie prawa do świadczenia, tego świadczenia nie wypłacił (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 29.05.2014r., III AUa 2071/13; wyrok SA w Łodzi z dnia 08.05.2014r., III AUa 1360/13).

Przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności, koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

W niniejszej sprawie, rozpoznając roszczenie odsetkowe Sąd badał zatem, czy w trakcie postępowania sądowego toczącego się na skutek odwołania od decyzji wyłączającej I. T. (1) z ubezpieczeń społecznych, przeprowadzone zostały dodatkowe istotne dowody dające podstawę do zmiany decyzji, czy też Sąd oparł się na tym samym materiale dowodowym, którym dysponował organ rentowy.

Zdaniem Sądu meriti, analiza akt Sądu Okręgowego w Warszawie XIV 5038/14 prowadzi do wniosku, iż organ rentowy miał prawo powziąć uzasadnione wątpliwości co do rzeczywistej intencji stron stosunku pracy. Z akt organu rentowego wynika, że zarówno pracodawca jak i I. T. (1) byli wzywani do złożenia wyjaśnień oraz dokumentacji pracowniczej co pozostało bez odzewu. Dopiero na skutek odwołania od niekorzystnej decyzji strony w toku postępowania przed Sądem Okręgowym złożyły stosowne dokumenty potwierdzające fakt zawarcia umowy o pracę oraz składały wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków. Sąd również z urzędu dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu ginekologii oraz przeprowadził dowód z przesłuchania stron. Sąd prowadził postępowanie dowodowe w zakresie ustalenia czy odwołująca faktycznie wykonywała czynności wynikające ze stosunku pracy. Wątpliwości co do pozorności zawartej umowy z odwołującą mogły wiązać się z faktem że pracodawca na wezwanie organu rentowego nie złożył dokumentacji pracowniczej. Dopiero po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję ZUS i stwierdził, że odwołująca podlegała ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 stycznia 2014 r roku na podstawie umowy o pracę. Sąd nie sporządził uzasadnienia wyroku.

W tych okolicznościach, zdaniem Sądu przyjąć należy, że niewypłacenie przez pozwanego zasiłku w ustawowym terminie, było logiczną konsekwencją przeprowadzonego przez organ rentowy postępowania kontrolnego i dokonanych ustaleń, które doprowadziły do wydania decyzji odmawiającej objęcia wnioskodawczyni ubezpieczeniem społecznym.

W ocenie Sądu nie mogło jednocześnie dojść do tego, by po wydaniu decyzji stwierdzającej niepodleganie ubezpieczeniom społecznym, organ wypłacił świadczenia z ubezpieczenia społecznego i czekał na rozstrzygnięcie postępowania sądowego w przedmiocie objęcia tymże ubezpieczeniem. Przesłanką wypłaty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego jest bowiem pozostawanie w ubezpieczeniu chorobowym, zatem wyłączenie z tegoż ubezpieczenia skutkuje automatycznie brakiem możliwości przyznania prawa do świadczeń.

Odnosząc się do twierdzeń odwołującej stwierdzić należy, że nieuzasadnione są zarzuty wadliwości postępowania administracyjnego z tytułu uniemożliwienia stronie uczestnictwa w tym postępowaniu, jeżeli strona wiedziała o toczącym się postępowaniu oraz jego przedmiocie i zachowała w całym jego toku zupełną bierność. Powódka jak i pracodawca zostali wezwani przez organ rentowy do złożenia wyjaśnień i nie zrobili tego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien wydać decyzję nie później niż w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności istotnej dla sprawy. W ocenie sądu wnioskodawczyni i pracodawca nie zostali zaskoczeni wymogami organu rentowego. Otrzymali bowiem pismo informujące, jakie informacje i dokumenty należy złożyć..

W art. 80 pkt 1–5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ustawodawca określił obowiązki ubezpieczonego związane z ustalaniem prawa do świadczeń (i ich wysokości) wobec organu rentowego. W art. 80 pkt 1 i 2 wskazano, że ubezpieczeni są zobowiązani do przedstawiania stanów faktycznych mających wpływ na prawo lub wysokość świadczeń, a także informowania o wszelkich zmianach mających wpływ na prawo do pobieranego świadczenia bądź jego wysokość. Artykuł 80 pkt 3 stanowi że w celu ustalenia prawa do świadczeń oraz ich wysokości ubezpieczeni obowiązani są do przedkładania na żądanie organu prowadzącego postępowanie środków dowodowych. Koresponduje to z kompetencjami organu rentowego wynikającymi z Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz.U. Nr 237, poz. 1412). Ustanawia ono szczegółowe zasady przyjmowania wniosków o dane świadczenie. Organ rentowy uznał, że wniosek ubezpieczonego zawierał braki, wezwał odwołującą i pracodawcę do ich usunięcia, a kiedy ich nie usunęli wydał zaskarżoną decyzję. Oceny tej nie podzieliła I. T. (1) wskazując, że organ rentowy nie przeprowadził rozprawy administracyjnej.

W w/w rozporządzeniu zostały ustanowione zasady postępowania dowodowego odmienne od obowiązujących niż w KPA.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w wyroku z dnia 20 maja 2014 r.

III AUa 1018/13 stwierdził, że artykuł 80 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 121) przewiduje katalog powinności obciążających ubezpieczonych, mających ułatwić ustalenie prawa do świadczeń oraz ich wysokości. W szczególności są oni zobowiązani do: przedstawienia stanów faktycznych mających wpływ na prawo lub wysokość świadczenia, informowania o wszelkich zmianach mających wpływ na świadczenie, przedkładania na żądanie środków dowodowych, osobistego stawiennictwa, jeżeli okoliczności sprawy tego wymagają, poddania się badaniom lekarskim, a także leczeniu lub rehabilitacji, jeżeli oczekuje się, że leczenie lub rehabilitacja przywróci zdolność do pracy lub spowoduje, iż zdolność do pracy zostanie zachowana (chyba że badania mogłyby narazić ubezpieczonego na pogorszenie stanu zdrowia lub zagrażać jego życiu). Ciężar dowodowy spoczywa na zainteresowanych.

Zatem z uwagi na prowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe i znaczenie przeprowadzonych dowodów dla rozstrzygnięcia, uznać należy, że dokumentem niezbędnym do stwierdzenia uprawnienia do przedmiotowych świadczeń był wyrok tegoż Sądu Okręgowego.

Z tych względów odwołanie podlegało oddaleniu.

(...)